

Oranžová

Zobudilo ju brieždenie. Rozhliadla sa. Všetko vyzeralo normálne, aj keď nebolo. Na plášť položila vajcia, dve hrste zelených listov a placky. Sedela a sledovala, ako sa dievčaťu dvíha hrud', ale stále hľadela aj na cestu. Skalný previs, pod ktorým táborili, odtiaľ nebolo vidieť.

„Mami?“

Podala jej misku s vodou a počkala, kým sa opláchne. „A teraz sa musíš najesť.“

„Viem, mami.“

Čoskoro už opäť kráčali. Žena niesla nošu prekrytú kožami, dievča iba uzol s osobnými vecami. Veľa ich nebolo. Červená rímska misa, drevená lyžica, kalich, hrebeň z kosti koňa, na ktorom kedysi jazdil otec. Strieborná spona, koráliky a dva bronzové pliešky v slimačej ulite s voskovým uzáverom.

Schýľovalo sa k obedu, keď opustili vetvu jantárovej cesty a napojili sa na pastiersky chodníček.

Dievča sa pošmyklo. Obzrelo sa a pakeľ spustilo na zem.

„Mami.“

V diaľke sa po ceste tmolila postava.

Žena chmatla dcéru a skrčili sa za porast. „Počkáme, kým znizne,“ povedala.

Drobná ohnutá starenka zastala pod chodníčkom, ale buď matku s dcérou nevidela, alebo sa tvárila, že nevidí. Špina znemožňovala odhadnúť jej vek. Do pásu bola od blata a vyššie od čohosi hrdzavohnedého.

„Čo chcete? Peniaze ani jedlo nemám.“

„Nie sme lupiči,“ povedala žena.

Starena sa otočila, akoby si až teraz uvedomila, že na svahu ktosi stojí. „A čo teda ste?“

Žena otvorila ústa, ale odpoveď nemala.

Starena nemala topánky. Zdalo sa jej to zvrátenejšie, než fakt, že bola postriekaná krvou. Vyzerala ako hromada handier pod vyvrhnutým prasaťom. Páchla podobne.

„Ste v poriadku, pani?“ opýtalo sa dievča. „Ona sa bojí, mami.“

„Alebo čaká na kumpánov. Budeme sa brániť,“ povedala žena starene.

Tá si sadla. Pripomínala postrelené zviera, ktorému sa konečne podlomili nohy.

„Mami, nemohli by sme jej...?“

„Tak dobre.“ Žena vytiahla z noše plátok sušeného mäsa a podala ho cudzinke. „Ste Kotínka?“

„Áno,“ odpovedala starena. Plát v nej zmizol bez žuvania.

„Nie, nie ste.“

„No tak nie.“

„Keby ste stretli Kváda, tvrdili by ste, že ste Kvádka, ak Vandala, hlásili by ste sa do toho kmeňa.“

Starena pokrčila plecami.

„Ako dlho už putujete sama? Alebo nie ste sama?“

„Mám pocit, že odjakživa. Koľko rokov ubehlo od smrti Romula Augusta?“

Aj žena mykla plecami.

„No tak presne toľko. Vizigóti na seba nenechali dlho čakať,“ dodala starena, akoby sa tým všetko vysvetľovalo. Chvíľu mlčala a zažltnutým nechtom si špárala medzi zubami. Zahľadela sa na ženin krk. Žena spravila to isté. Obe mali za uchom vytetovaného muža s parožími obklopeného zvieratstvom.

„V spoločnosti hada, medveďa a srnca kráča...“ povedala žena kotínsky.

„Boja sa ho, Cernunna, zbabelcov požierača,“ dokončila starena.

Žene zrazu pripadala omnoho mladšia. „Idete k Netopierej jaskyni?“

„Áno.“

„Tak sa tam možno stretneme,“ povedala matka.

„Možno. Ďakujem za mäso.“

„A možno nie.“

Pohľad stareny preskočil k dievčaťu. „Ona je tvoja?“

„Je.“

„A chceš ju... odvieť do jaskyne, aby...?“

„Nič také!“

„Veď dobre,“ povedala drml'a, odgrgla si a šuchtala sa preč. Roj múch ju vprevádza.

„Mami, prečo si sa nahnevala?“

„Pamätáš, čo som ti hovorila o svätyni v Netopierskej jaskyni?“

„Hej. Že okrem zvierat sa tam obetávajú aj ľudia.“

*

Siahla dcére na lakeť. „Stoj.“

„Čo je?“

„Na ceste pod nami sú ľudia.“

Alebo to, čo ľuďmi kedysi bývalo.

Dolinou sa štrachala zúbožená skupina mladých žien zviazaná lanami. Reťaze okolo krkov, krvácajúce rany na chrbtoch, hlavy holé alebo strapaté. Väčšina ťarchavá. Muži so špicatými čiapkami štuchali medzi lopatky zaostávajúce kusy ako dobytok. Jedna otrokyňa spadla, guľaté brucho sa jej prevalilo na bok. Odkiaľsi vyletela bakuľa s obitými remencami a pretiahla ju po boku, po hlave, po nohách. Iba maternica tej ženy mala nárok na ľudské zaobchádzanie.

Keď tá čudsná stonožka s nádormi novej generácie konečne zmizla v priesmyku, dievčaťu sa od hrôzy rozdrkotali zuby.

Pritiahli mraky a začalo mrholiť. Keď sa zdvihol vietor, znelo to, akoby v údolí vzdychala tá otrhaná tlupa.

„Mami?“

„No?“

„Kto to bol?“

„Videla si tie špicaté čiapky? Také nosia Gepidi.“

„Gepidi sú, mami, zlí?“

„Všetci sú zlí.“

„Aj my sme zlé? Aj Cernunnos je zlý?“

Matka zaváhala. „Nie. On proste existuje, nemôže za to, že je bohom.“

„Tá starena dokáže to, čo ty?“ opýtalo sa dievča.

„Neprekvapilo by ma, keby vďaka svojim schopnosťami slúžila Netopierskej jaskyni.“

„Ako vieš?“

„Videla si, čo sa stalo, keď sme chválili boha Cernunna?“ Na dcérinej tvári videla zmätok a tak sklamane pokračovala: „To tetovanie... had na jej koži sa pohol a vyrazil mojím smerom. Medveď a srna,“ ukázala matka na zvery, ktoré mala vedľa rohatého boha vytetované ona, „sa na prvý pohľad zdajú silnejšie, ale v skutočnosti sú pomalšie. Navyše, vreteníc mala tá drmľa za uchom celé kľbko.“

„Vaše tetovania spolu bojovali?“

„Bola to skôr vojenská prehliadka.“ Chytila dcéru, aby sa nezošmykla dolu zrázom.
„Ale teraz musíme hľadať niečo na jedenie.“

„Inak umrieme?“

Matka sa zarazila. „Prečo to hovoríš?“

„Čo ak nič nenájdeme?“

„Potom sa podľa teba stane čo?“

„Padnem a budem mŕtva?“

„Zdolali sme zimu, jar a leto prežijeme.“

„Medveď so srnou nám v tom pomôžu?“ opýtalo sa dievča.

Odmĺka. „Nerozumieš tomu.“

„Hadí útok som nevidela. Ale...“

„Ale?“ opýtala sa matka s nádejou.

„Tá starká bola... bola zelená, ale v skutočnosti taká nebola. Dáva to zmysel?“

„Dáva. A moja farba...“

„Je žltá,“ povedalo dievča.

Žena ho objala a rozplakala sa. „Konečne,“ šepľala mu do vlasov.

*

Puklina v brale, lebky zvierat, vyhasnuté pochodne. Prítmie. Tiene tancujúce po kameni vystupujúcim zo zalesneného kopca.

Dievča ju držalo za ruku. Len tak tam stáli.

„Kde to sme, mami?“

„Pst.“

„Mami, ja tam nechcem ísť.“

„Len sa neboj. Musíme sa predsa najesť.“

Z korún stromov viseli reťaze so sklenenými lampami. Jedna ešte tlela. Začali stúpať po schodoch z drevených foršní. Po tých doskách museli chodiť kňazi, kniežatá, ale aj obeť germánskej bohyně Halje.

Tvárila sa, že krvavé striekance na vyhladenej skale medzi fakľami nevidí. Musela, inak by nenašla odvahu zdvihnúť poklop v malej kamennej pukline.

Na líce jej čosi kvaplo, na pokožke to bolo ťaživé ako smrť. Vyvrátila hlavu a uvidela ich. Mesiac svietil na šesť belostných tiel zavesených za nohy. Tma milosrdne skryla ich prerezané hrdlá. Najprv chcela dievčaťu zabrániť pozrieť sa hore, ale čoho by ho ešte tak mohla ušetriť?

Odchýlila poklop. Zápach, ktorý z tej diery vyrazil, ju prinútil ho pustiť. Vzala sklenú lampu. Na druhý pokus drevené veko rozškl'abila, zavrzgalo ako sánka stareckých úst. Keď spustila do otvoru svetlo, ukázalo sa, že ako tie ústa to tam nielen smrdelo, ale aj vyzeralo.

Kamenné steny, špinavé slamníky, na udupanej hline tmavé fl'aky a predmety, o ktorých pôvode nechcela nič vedieť. Pri zadnej stene sa mlčky chúlili nahí ľudia.

„Bohovia,“ hlesla.

„Pomôž,“ šepkali tí chudáci germánsky a ťahali sa za svetlom ako smrtihlav.

„Ach, bohovia,“ vyhrkla žena. Otočila sa a schmatla dievča.

Dcéra ukázala medzi pochodne, na čosi čierne, napichnuté na ražni. Zvrtla sa a zaborila matke tvár do plášťa.

„Čo?“

Dievča len vzlyklo a vrtelo hlavou. Žena sa zadívala na tú hmotu, v ktorej rozpoznala obhorené bábätko.

„Rýchlo. Utekaj, prebohov.“

*

„Odkiaľ mali to neviniatko?“ spýtala sa dcéra.

Farba, ktorou Cernunnos v skutočnosti ženu obdaroval, bola zlatá. Odkedy sa pozdĺž Istru a Granu prehnal poltucet germánskych kmeňov a zatlačil Kvádov na planiny a Kotínov do hôr, ženine tetovanie medveďa a srny už nežiarilo, iba slabo plápolalo. Dohárало aj svetlo posledných zvyškov prastarého obyvateľstva, ktorého korene siahali tisíc rokov do minulosti. Slabla aj ženina duša, keď musela odpovedať na také otázky.

„Neviem.“

„Tie tehotné ženy, ktoré viedli Gepidi...“

„Áno. Možno.“

„Zabijú aj ostatných, že mami?“

„Áno.“

„Ale prečo?“

„Pretože svet už nie je taký, akým býval.“

„Aký býval?“

„Ľudský.“

„A kedy sa zmenil?“

„Keď sa Huni pohli na územie Gótov, ktorí sa posunuli k Istru a tak ďalej. Vojnа a smrť ho zmenili.“

„Mami?“

„No?“

„Gepidi ich zjedia? Ľudí v jame.“

„Áno.“

„A my im nepomôžeme, inak by hodili do jamy aj nás.“

Neodpovedala.

*

Trmácali sa ďalej. Prechádzali starobylým lesom, opieral sa do nich skučiaci vietor. Zem rodila naďalej, akoby sa rímska ríša nikdy nerozpadla a Skír Odoaker nezosadil to dieťa z trónu. Keď občas zliezli zo zvieracích chodníčkov na cestu, v priekopách našli obhorené kosti, polámané šipy. Ľudské hlavy. Uprostred hory zavše natrafili na ohnisko a okolo skoro vždy objavili niečo na jedenie.

Hoci viackrát stretli raticovú zver a niekoľko šeliem, matka nikdy nevystrelila. Srny vždy zastavili a dívali sa na ňu, akoby čosi očakávali. Nikdy sa ale nič nestalo.

Raz sa im do cesty postavil rys. Žena povedala, že musí byť chorý, keď sa im nevyhol.

Dievča si to nemyslelo. Rys naňho pozeral rovnako ako srny na matku. Naliehavo. Netrzeplivo.

Neskôr objavili uprostred divočiny čerstvo obrobené políčko. Namiesto strašiakov boli na koloch napichnuté ľudské hlavy. Niektoré mali vlasy a z jednej sa v chladnom ráne ešte parilo. Posmrtné jej ktosi nasadil špicatú čiapku.

„Bude to už navždy takéto?“ opýtalo sa dievča.

„Nie. Len čo zmiznú Gepidi a zvyšky Hunov...“

„A dobrí ľudia sú kde? Všetkých zabili?“

„Všetkých nie. Ukrývajú sa.“

„Pred kým?“

„Pred sebou navzájom. Predo mnou a pred tebou.“

*

Opäť sa ukázal rys. Po zime pripomínal vyhladovaného psa. Alebo ich dve. Kostrička potiahnutá kožušinou. Dievča nechápalo, prečo sa matka tvári, že ho nevidí. Prenasledoval ich už tri dni a ona sa o ňom nezmenila. Občas zmizol na lov, dcéra to vedela podľa krvi na tesákoch.

„Mami?“

Žena zastala a otočila sa.

„Mohli by sme sa voči Gepidom účinnejšie brániť?“

„Myslíš niečím iným ako lukom a dýkou?“

„Hej.“

„Čo myslíš ty?“

„Keby s nami šiel... niekto ďalší, útoku by sme odolali ľahšie.“

„Kto ďalší?“

„No... ani nie tak kto, ako skôr...“

„Ty ho vidíš?“

Dievča prikývlo a všimlo si, že matka sa zvláštne usmiala.

„Och, Cernunnos. Ďakujem.“ K dcére: „Aj tak s nami ide už niekoľko dní. Vidíš jeho farbu?“

„Farbu? Aha, ty myslíš, akou farbou žiari. Mami, červená je zlá? Ja chcem byť žltá, tak ako ty.“

„Žiadna farba nie je horšia než iná.“

„Prečo tvoja už nie je taká jasná? Zosilnie ešte?“

„Hej.“

„Vymýšľaš si.“

„Nie.“

„Takže si toho rysa necháme, mami?“

„Nie my, ale ty. Ide za tebou. Myslím, že pôjdeme do Netopierskej jaskyne.“

*

Odvážili sa prezimovať na území Panónie, ktorá pôvodne patrila medzi rímske provincie, pretože na jeseň sa žena dopočula, že väčšina nájazdov sa sústreďuje vo vznikajúcej ríši Frankov alebo v Konštantínopole, nech je to kde chce. Len čo sa roztopil sneh, vyrazili odľahlými chodníkmi pozdĺž hlavného ťahu.

Rys a dcérine červené svetlo ale ženu prinútili opäť zísť na vedľajšiu vetvu jantárovej cesty, pretože dúfala, že vedie k Netopierskej jaskyni. Na opačnom brehu Granu tam stáli opustené chatrče, väčšina pod ranami osudu sklonená a rozpadnutá.

Vysoké pohoria, kamenisté zrázy, hrebene v diaľke stále zasnežené. Jedna ohromná zarastená zemska kryha. Nemilosrdná, zradná.

Rieka sa hadila úzkou dolinou, na ktorej kedysi Kvádi a ešte pred nimi Kotíni pestovali pšenicu, jačmeň, ľan a strukoviny. V najširšom mieste kotliny sa na svahu týčila prastará mohyla. Chamradina a zvyšky nezožatej úrody sa vlnili spolu s vetrom, klaňali sa starým kniežatám a božstvám. Stádo sfn vbehol medzi ruiny a pozeralo na ženu.

Odvážili sa chvíľu kráčať po ceste. V blízkosti zaniknutých osád ju tvorili pravidelne ukladané riečne kamene, pod skalnatými zrázmi holé bralo. V koľajách po obchodných vozoch a v priekope rástla burina. Všetko pod ňou erodovalo. Erodovali opustené dediny, polia, erodovali ľudia. Do bradla vyrývali odkazy - značky nomádov, vyhrážky vrahov, odkazy príbuzným. Najčerstvejšie pochádzali od chlapov, ktorí vlastnia otrokyne a jedia novorodencov.

„Ako dlho ešte pôjdeme, mami?“

„Niekoľko dní? Najviac týždeň.“

„Je vysoko?“

„Netopierska jaskyňa? Neviem. Cernunnos žije vo vysočine.“

„Stretneme tam tú babku?“

Žena privrela oči. „Myslím, že áno.“

Dievča sa ponorilo do seba a v nadchádzajúcom súmraku, bez toho, aby o tom vedelo, zažiarilo červeným svetlom. Matka sa rozplakala.

Rys sa zastavil na okraji polomu

Z lesa vystúpil muž.

Chvíľu na seba všetci pozerali.

Muž držal v ruke nôž. Prezrel si ženu, pohľadom prešiel z jej luku k tulcu a počítal šípy.

„Pusti to,“ povedala žena, schmatla dievča za ruku a pritiahla si ho za chrbát.

Rys vošiel do lesa. Stádo na opačnom brehu vyšlo z rozpadnutej polozemnice a zišlo k rieke. Srny dvíhali hlavy, fľkali, srnec zaštekal. Neďíval sa na ženu, ale na muža. Ten stál

nad'alej na svojom mieste. Podchvíľou pozrel do lesa, akoby očakával, že odtiaľ príbehne posila.

Na hlave mal špicatú čiapku.

Okolo ženy sa objavilo slabé zlaté svetlo. Zosilnelo, zvlnilo sa a vyprýštilo hmotu, z ktorej sa formovali ňufák, uši, parôžky a dlhý krk.

„Posledný raz ti hovorím, aby si to pustil, ty...“ už sa ukázali kopytá a tmavšie zlaté flaky na chrbte.

Žena vyslala k cudzincovi záblesk žltého svetla, ale nôž zasiahol svoj cieľ skôr. Zlatá srna zmizla. Matka sa neveriacky pozrela na pravé rameno, z ktorého trčala čepel' a zamastená drevená rukoväť. Padla na zem. Muž sa rozbehol k dcére, ale náhle zastal. Okolo dievčaťa sa rozpínalo červené svetlo. Gepid si začal čosi šomrať, znovu pozrel do lesa a prikrčil sa.

Zo stromu zoskočila chlpatá guča a pristála mužovi na krku. Potom žena videla už len tú kopu chlпов, natriasala sa a odhadzovala do strán chuchvalce vlasov. Rys pracoval, až kým z obete nevytryskol červený prúd. Keď skončil, Gepid ešte vystrel ruku a kopol pravou nohou a bolo po ňom. Dcéra podišla k šelme, ktorá si spôsobne sadla a nechala sa pohladit' medzi ušami ako pes.

„Rýchlo,“ povedala žena a namáhavo vstala. Vytiahla čepel' a vykrikla. „Skurvenec jeden.“ Odhodila dýku, zotrela si z tváre pot a sledovala rysa. Zohol sa k mŕtvemu Gepidovi a začal žrať.

„Do lesa,“ postrčila dcéru, ktorá nevedela odtrhnúť oči od tej hostiny. „Rys nás určite dobehne. Pod'.“

Zastavili sa až na vrchole kopca. Žena žuchla na zem, zatínala zuby a prezerala si zranenie.

Dievča k nej podišlo a odhrnulo jej z hrdla vlasy. „Tvoje tetovanie.“

„Čo je s ním?“ sykla.

„Zoslablo. Medveďa už takmer nevidno. Cernunnove rohy...“

„Len vrav.“

„No, vyzerajú, akoby mu padali z hlavy.“

Žena sa namiesto odpovede zahľadela na dcérin krk. „A srna? Je stále tam?“

„Hej.“

„To je dobre. Máš rada srny?“

„Srny? Neviem. A čo rysy? Máme radi rysy, však mami?“

„Pravdaže. A teraz pod'me.“

*

Zobudila sa na to, ako jej dcéra odliepa skrehnuté prsty z luku. „Čo robíš?“

„Nechaj. Niečo ulovíme.“

„Ulovíte?“

Dcéra kývla k temnote pod jedľami. Vykúkali odtiaľ bodky na hrdzavom kožušku.

*

Dievča vpredu sa za ženou často obzeralo z akéhosi nepochopiteľného budúca, do ktorého ona už nepatrla.

Posadila sa na mýtine a odkryla si plece. Obliala ranu vodou. Keď dievča založilo oheň, opálila ihlu, stlačila si kožu a začala šiť.

Dcéra sedela na špalku a sledovala kvapky krvi. „Bolí to?“

„Hej.“

„Nevyzeráš, že by to bolelo.“

„Ale bolí, ver mi.“

„Si statočná?“

„Ani nie. Tak priemerne.“

„Čo najodvážnejšie si v živote spravila?“

Zotrela si červený potôčik, ktorý jej stekal po ruke. „Najstatočnejšie je, že ešte stále žijem.“

„Ako to myslíš, mami?“

„Nepočúvaj ma. Nič som nepovedala. Myslíš, že tá starká je už v Netopierskej jaskyni?“

„Podľa mňa už umrela.“

Žena sa na dcéru zadívala. „To si nemyslím.“

„Najskôr umrela, čo iné? Ako môj malý braček, ako strýko, ako to zhorené mimino...“

„My všetci sme umreli.“

„Čože?“

„Ale nič. Jedz,“ podala jej mäso z lasice. Spoza dievčaťa sa vynoril rys a začuchal.

„Vyliečiš sa z toho zranenia?“ opýtala sa dcéra.

„Áno.“

„Ten Gepid nás chcel zabiť, však?“

„Áno.“

„A potom by nás zjedol?“

„Myslím, že by zabil a zjedol iba mňa.“

„A čo by urobil so mnou?“

Žena na dievča dlho hľadela. Uhla pohľadom. „Nič. Rys by ťa zachránil. A srny, tie tiež.“

„Srny? Aj keby si už bola po smrti?“

„Áno.“

„Bol to prvý človek, ktorého si zabila?“

Opäť dlhá odmlka. „Nie.“

*

K Netopierskej jaskyni dorazili za tmy. Dievča vyliezlo na strom a sledovalo, ako do svätyne privádzajú štyri deti. Piate, batola, niesla kňažka.

Do jaskyne videlo len čiastočne a tak bolo pohľadu na rituál ušetrená. Počulo iba výkriky a tupé údery. Detské kosti sú mäkké, čoskoro bolo po všetkom.

Zo svätyne vytancoval rovnaký počet obetujúcich, ako bol počet detí. Fakle nemilosrdne osvetľovali obrazce nakreslené čerstvou krvou na koži zasvätených. Na hlave mali parohy.

Dievča zliezlo a privinulo sa k matke.

„Mami?“

„Cernunnos ťa ochráni len ak mu obetuješ. Oni,“ kývla smerom k jaskyni, „mu zasvätili deti, ty budeš žertvovať...“

„V čom sa Cernunnos líši od Gepidov?“

V tichosti ležali a žena si uvedomovala, že už ďalej nemôže. Dievča sa otočilo, chytilo jej hlavu do dlaní a plakalo.

„Hneď ráno choď do svätyne a pýtaj sa na tú starenu so zeleným svetlom. Najprv jej povieš o mojom zlatom jase, potom, že tvoj je červený. Ukáž jej rysa.“

„Rys k cudzím ľuďom nepríde,“ vzlykla dcéra.

„K starene pôjde, ver mi.“ Rana sa jej zapálila, dostala horúčku a triasla sa. Chytila dcéru za ruku a namáhavo dýchala. „Ale zo všetkého najdôležitejšie je,“ zakašľala, „pamätaj si, musíš jej povedať, že tvoja obeta pánovi zvierat leží tu, pod týmto stromom.“

Dievča vzlyklo. „Prečo ti Cernunnos nepomôže? Nenávidím ho.“

„To už nikdy nehovor. Od zajtra sa o teba bude starať.“

„Ja chcem radšej teba.“

„Nejde to. Ja musím ísť.“

„Mami, prosím. Radšej odídem s tebou.“

„Občas som si myslela, že by to v týchto časoch bolo pre teba najlepšie. Ale nemôžem.“

„Hovoríme spolu naposledy?“

„Nie. Okrem boha s parožími a rysa si daj vytetovať srnu. Uvidíš.“

„Netopierska jaskyňa patrí Gepidom?“

„Nie.“

„Gótom?“

„Nie. Patrí nám, Kotínom.“

„Tak dobre.“

*

Dievča sa ráno prebudilo na zlatú žiaru, ale slnko ešte nevyšlo. Jas pomaly vyhasínal, až celkom zmizol. Matka bola studená.

Staré sa spojilo s novým, minulosť s budúcnosťou; dievča plakalo a neuvedomilo si, že od tej chvíle nesvieti na červeno; jeho žiara už bola oranžová.

Z lesa vyšiel rys. Z tesákov mu kvapkala červená. Na matkine vychladnuté telo prikryté pláštami vyplňul pahýľ srnčej nohy. Ľahol si a olizol krv z rezu na ženinom hrdle.

Netopiersku jaskyňu vyplnil zelený prísvit.